

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 84/2024**

Het Hof verwerpt het beroep tegen de Brusselse ordonnantie die de sector van de ouderenvoorzieningen hervormt, voor zover het bezoekrecht van de ambtenaren van Iriscare op een bepaalde manier wordt geïnterpreteerd

Een ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) van 15 december 2022 hervormt de Brusselse sector van de ouderenvoorzieningen (rusthuizen, woningen voor ouderen, enz.). De vzw Femarbel vordert de vernietiging van verschillende bepalingen van die ordonnantie.

Het Hof verwerpt het beroep. Het Hof is van oordeel dat de GGC wel degelijk bevoegd was om de bestreden ordonnantie aan te nemen. Volgens het Hof moet het recht dat ambtenaren van Iriscare hebben om de ouderenvoorzieningen te bezoeken, zo worden geïnterpreteerd dat het recht op eerbiediging van het privéleven en de onschendbaarheid van de woning worden gewaarborgd. Daarom mag een bewoond lokaal enkel worden bezocht met toestemming van de bewoner. Gaat het daarentegen om een beroepslokaal, dan kan het lokaal worden bezocht met toestemming van de beheerder, of zonder diens toestemming indien verschillende voorwaarden worden nageleefd. Ten slotte oordeelt het Hof dat de wijzigingen van het stelsel van vergunningen om een ouderenvoorziening te kunnen uitbaten, de vrijheid van ondernemen niet schenden en niet discriminerend zijn.

1. Context van de zaak

De ordonnantie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) van 15 december 2022 « tot wijziging van de ordonnantie van 24 april 2008 betreffende de voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen » hervormt de Brusselse sector van de ouderenvoorzieningen (rusthuizen, woningen voor ouderen, enz.).

Naast de (nog nooit toegepaste) mogelijkheid van een definitieve programmering kan het Verenigd College van de GGC voortaan een overgangsprogrammering aannemen door, voor verschillende soorten van ouderenvoorzieningen, het maximumaantal plaatsen vast te stellen die kunnen worden vergund. Om een ouderenvoorziening te exploiteren die aan programmering is onderworpen, zijn twee vergunningen noodzakelijk: een specifieke vergunning voor ingebruikneming en exploitatie (SVIE) die het aantal vergunde plaatsen vaststelt, en een erkenning (verkregen na een fase van voorlopige exploitatie indien de regels worden nageleefd). Om een oplossing te bieden voor het overschot aan plaatsen die zijn vergund door SVIE's die vroeger waren toegekend buiten elke programmering om, en ook om beter tegemoet te komen aan de behoeften van ouderen en daarbij de begroting in de hand te houden, voorziet de ordonnantie van 15 december 2022 eveneens in verschillende andere maatregelen. Zo voert zij kwalitatieve criteria in voor de toekenning van SVIE's en bepaalt zij in dat kader dat de voorzieningen van de « private sector met winstoogmerk » geen nieuwe SVIE's

kunnen krijgen voor rusthuisplaatsen zolang die sector meer dan 50 % van het totaal aantal rusthuisplaatsen erkende plaatsen vertegenwoordigt. Bovendien is het voor een voorziening niet langer mogelijk om vergunde plaatsen over te dragen aan een andere voorziening. De overdracht van een SVIE zelf is in beginsel verboden en, zelfs in de gevallen waarin zij is toegestaan, kan het Verenigd College zich ertegen verzetten indien het gaat om een overdracht ten bezwarende titel of indien zij niet past in het kader van de programmering. Onder bepaalde voorwaarden wordt ook erin voorzien dat, indien erkende plaatsen niet bezet zijn, de erkenning en de SVIE voor de helft van de betrokken plaatsen vervallen. Ten slotte regelt de ordonnantie van 15 december 2022 de controle van de ouderenvoorzieningen door de ambtenaren van Iriscare.

De vzw « Fédération des Maisons de Repos privées de Belgique (MR-MRS) » (Femarbel) vordert de schorsing en de vernietiging van verschillende bepalingen van de ordonnantie van 15 december 2022. Bij zijn arrest [nr. 107/2023](#) heeft het Hof de vordering tot schorsing verworpen. Bij zijn arrest nr. 84/2024 van vandaag spreekt het Hof zich uit over het beroep tot vernietiging.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. De bevoegdheidsverdelende regels

De verzoekende partij klaagt aan dat de bestreden ordonnantie een definitie bevat van de « openbare sector », van de « private sector zonder winstoogmerk » en van de « private sector met winstoogmerk » waaronder de ouderenvoorzieningen vallen. Volgens haar schendt dat de bevoegdheidsverdelende regels omdat het vennootschaps- en verenigingsrecht een federale bevoegdheid is.

Het Hof merkt op dat **de gemeenschappen bevoegd zijn voor het beleid betreffende de zorgverstrekking in ouderenvoorzieningen en voor het ouderenbeleid. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is het de GGC die die bevoegdheden uitoefent voor de instellingen die, wegens hun organisatie, niet onder de Franse Gemeenschap of onder de Vlaamse Gemeenschap ressorteren.** Het Hof is van oordeel dat de door de verzoekende partij bekritiseerde definities niet tot doel hebben de federale aangelegenheid van het handelsrecht en het vennootschapsrecht te regelen. Die definities verduidelijken enkel de betekenis die moet worden gegeven aan de desbetreffende bewoordingen in het loutere kader van de Brusselse wetgeving over ouderenvoorzieningen.

De verzoekende partij voert ook aan dat de bepalingen over de controle van de ouderenvoorzieningen door de ambtenaren van Iriscare onder een federale bevoegdheid vallen.

Het Hof is van oordeel dat de GGC bevoegd is om bepalingen aan te nemen die het mogelijk maken te controleren of de wetgeving over de ouderenvoorzieningen wordt nageleefd door de betrokken voorzieningen. Bovendien mogen de ambtenaren van Iriscare enkel administratieve onderzoekshandelingen verrichten. Er wordt dus geen afbreuk gedaan aan de federale strafrechtelijke bevoegdheden.

2.2. Het recht op eerbiediging van het privéleven en de onschendbaarheid van de woning

De verzoekende partij voert aan dat het aan de ambtenaren van Iriscare toegekende bezoekrecht afbreuk doet aan het recht op eerbiediging van het privéleven van ouderen, en aan de onschendbaarheid van hun woning.

Het Hof merkt op dat de ordonnantie van 15 december 2022 de ambtenaren van Iriscare de mogelijkheid biedt om op elk ogenblik elke plek of voorziening te bezoeken die speciaal bestemd is voor de huisvesting of de opvang van ouderen. In de ordonnantie wordt gepreciseerd dat dat moet gebeuren « met inachtneming van de onschendbaarheid van de woning ». Volgens het Hof betekent dat dat **het bezoek van een bewoond lokaal van een ouderenvoorziening enkel mogelijk is met toestemming van de bewoner. Wat het bezoek van een beroepslokaal van een ouderenvoorziening betreft, is het Hof van oordeel dat het bezoek mogelijk is in twee situaties. Het is mogelijk indien de beheerder zijn toestemming verleent. Het is ook mogelijk zonder toestemming van de beheerder, voor zover drie voorwaarden worden vervuld** : (1) het bezoek heeft tot doel de naleving van de wetgeving over de ouderenvoorzieningen te controleren, (2) de ambtenaren van Iriscare mogen zich niet met dwang toegang tot de beroepslokalen verschaffen, noch de inzage van de bescheiden afdwingen indien de beheerder zich ertegen verzet, en (3) na het bezoek kan de bevoegde rechter de regelmatigheid van het bezoek en van het verkregen bewijs controleren. Onder voorbehoud van die interpretatie verwerpt het Hof de kritiek.

2.3. De vrijheid van ondernemen en het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie

Volgens de verzoekende partij schenden verschillende maatregelen de vrijheid van ondernemen en zijn zij discriminerend. Zij bekritiseert meer precies het verbod om vergunde plaatsen over te dragen, de regels over de overdracht ten bezwarende titel van een SVIE, en de weigering om nieuwe SVIE's toe te kennen aan rusthuizen uit de private sector met winstoogmerk zolang die sector over meer dan de helft van de erkende plaatsen beschikt.

Het Hof beklemtoont dat die maatregelen beogen **aan de overheid de controle terug te geven over de verdeling van het aanbod aan plaatsen** in ouderenvoorzieningen die onderworpen zijn aan de programmering. Zij passen in het algemene doel om **de gebreken van het oude systeem te verhelpen, om beter tegemoet te komen aan de behoeften van ouderen en om hun keuzevrijheid te waarborgen**. Die maatregelen streven dus een legitiem doel na.

Het Hof is van oordeel dat de betrokken maatregelen **geen onevenredige gevolgen** hebben. Het verbod om vergunde plaatsen over te dragen doet geen afbreuk aan de belangrijkste economische activiteit van ouderenvoorzieningen, die erin bestaat ouderen op te vangen, te huisvesten of te verzorgen, en niet in het kopen en verkopen van plaatsen. Vervolgens is het principiële verbod van de overdracht van SVIE's niet nieuw en is het niet onevenredig dat het Verenigd College in alle gevallen een overdracht ten bezwarende titel van SVIE's kan weigeren. Wat, ten slotte, de toekenning van nieuwe SVIE's betreft, is het Hof van oordeel dat het verschil in behandeling tussen de rusthuizen uit de private sector met winstoogmerk en de rusthuizen uit de openbare sector en de private sector zonder winstoogmerk redelijk verantwoord is. Volgens het Hof kan de Brusselse ordonnantiegever redelijkerwijs erover waken dat het aantal beschikbare plaatsen in rusthuizen billijk wordt verdeeld, om ouderen toe te laten te kiezen voor de sector van hun keuze en hun de financiële toegankelijkheid van rusthuizen te waarborgen. Bovendien is het redelijk verantwoord dat een beleid wordt gevoerd dat, om de overheidsuitgaven te beheersen, de overdreven ontwikkeling van rusthuizen die een winstoogmerk nastreven, ontmoedigt. Ten slotte heeft dat verschil in behandeling enkel betrekking op de rusthuizen, met uitsluiting van de andere soorten van ouderenvoorzieningen.

3. Besluit

Het Hof verwerpt het beroep, onder voorbehoud van de interpretatie vermeld in punt 2.2.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via X [@ConstCourtBE](#) en [LinkedIn](#)